מאי לאו דבריו קיימין (א) דהדרא למרה לא דבריו קיימין (א) והוא נמי לא קני לה וכל המחזיק בה זכה בה מיתיבי (א) האומר לחבירו דין ודברים אין לי על שדה זו אין לי עסק בה וידי מסולקת הימנה לא אמר כלום והא ידי מסולקת הימנה כאי אפשי דמי וקתני לא אמר כלום שאני התם (ב) דאמר כי סליק נפשיה מדין ודברים (ב) מגופה דשדה לא סליק נפשיה מיתיבי (ב) הכותב נכסיו לאחרים והיו בהן עבדים ואמר הלה אי אפשי בהן אם היה רבו שני כהן אוכלין בתרומה רשב"ג אומר כיון שאמר אי אפשי בהן כבר זכו בהן יורשין בשלמא לרשב"ג קסבר כי יהיב איניש מתנה אדעתא דמקבלין לה מיניה כי לא מקבלין לה מיניה הדרא למרה אלא לת"ק אי כי אמר אי אפשי בהן כל המחזיק בהן זכה בהן הכא דאמר שני אי אפשי בהן הוו להו זרים וקאכלי זרים תרומה קסבר (ג) המפקיר עבדו יצא לחירות וצריך גט שחרור מרבו וקסבר מעוכב (ג) לגט שחרור אוכל בתרומה: ר' אליעזר אומר יקרב כו': לר"א ל"ל חטא הא א"ר אליעזר אשם תלוי בנדבה אתי דתנן (ד) ר"א אומר מתנדב אדם אשם תלוי בכל יום אמר רב אשי ר"א דאמרו לו הוא דתנן אלא אומרים לו המתן עד שתכנס לבית הספק: אם משנשחט נודע כו': קתני הבשר יצא לבית השרפה אלמא חולין שנשחטו בעזרה בשריפה ורמינהי אשם ודאי אינו כן אם עד שלא נשחט יצא וירעה בעדר משנשחט ה"ז יקבר (ה) א"ר אלעזר תברא מי ששנה זו לא שנה זו (ד) אמר רבה אשם ודאי על אשם תלוי קרמית אשם ודאי כיון דלא צריך ליה לא מקדיש ליה אשם תלוי מתוך שלבו נוקפו (ו) גומר ומקדשו אלא אי קשיא אשם ודאי על אשם ודאי קשיא דקתני ה"ז יקבר אימא סיפא והבשר יצא לבית השריפה הא ודאי תברא מי ששנה זו לא שנה זו רב אשי אמר (ז) (רישא דקתני באשם תלוי והבשר יצא לבית השריפה לא קשיא) משום דמיתחזי כזבח פסול: נזרק הדם הבשר יאכל: ואמאי הא הויא ליה ידיעה אמר רבא אמר קרא [1] והוא לא ידע ונסלח לו והא לא הויא ליה ידיעה בשעת סליחה: רבי יוסי אומר אפילו הדם בכוס כו': לר' יוסי אמאי יזרק הא הויא ליה ידיעה בשעת סליחה אמר רבא ר' יוסי סבר לה כר"ש דאמר (ה) כל העומד ליזרק כזרוק דמי איכא דאמרי במידי דעומד ליזרק אבל האי אין עומד ליזרק (ו) אמרי במערבא קסבר (ג) ר' יוסי (ז) כלי שרת מקדשין (יא) בו את הפסול (ט) בתחלה ליקרב: אשם ודאי אינו כן כו': איתמר עגלה ערופה אימתי נאסרת רב המנונא אמר מחיים (ה) רבא אמר לאחר עריפה בשלמא לרבא מעידנא דאיתעביד בה מעשה אלא לרב המנונא מאימתי א"ר

רש"י

מאי לאו דבריו קיימין יט] **והדרא למרה.** אלמא היכא דאהנו דבריו הדרא למרה: **לא דבריו קיימין ולא קני לה ולמרה נמי לא הדרא כו'.** והוא הדין דהוה נמי מצי לתרוצי לא דמי לדר"ל דהכא דכיון דאמר לא לשם מתנה קיבלתיה הויא למרה דכי יהיב איניש מתנה אדעתיה דמקבלי לה מיניה ואי לא מקבלי לאו מתנה היא אבל דר"ל לאחר שקבלה בתורת מתנה הפקירה והכי מתרצינן לקמן בשמעתין ו) קשיא אחריתי ומיהו י] בקשיא קמייתא דחייה כי האי גוונא ולקמן דלא מצי לדחוייה שנייה הכי: **האומר לחבירו.** שהיה שותף עמו בשדה זו: **דין ודברים אין לי על שדה זו לא אמר כלום.** ולא אבד זכותו: **וקתני לא אמר כלום.** דאי אפשי בה לאו לשון הפקר ולא לשון מתנה הוא תיובתא דר"ל יא] ורב ששת דאמרו דבריו קיימין: **מדין ודברים סליק נפשיה.** ובהכי עסקינן דאמר כל הלשונות הללו ביחד הילכך אמרינן כולהו ו) יב] מדין ודברים קיימו וה"ק לא אדין ולא אדבר על שדה זו עם שום אדם כי מוחזקת יג] שלי היא ואין לי עסק בה עם שום אדם בדין ודברים וידי מסולקות הימנה בדין ודברים: **הכותב נכסיו.** שכיב מרע. בפרק שני דשחיטת חולין (דף לט:) מוקמינן פלוגתא בשזיכה לו שטר מתנה על ידי אחר ושתק ולבסוף צווח רבנן סברי מדאישתיק מינח ניחא ליה וקנאה והשתא הוא דהדר ביה ור"ש סבר הוכיח סופו על תחלתו שלא נתרצה בתחלה: **בשלמא.** מדר"ש לא קשיא לר"ל דכיון דאית ליה הוכיח סופו על תחלתו לא יצאו מיד הראשון כי יהיב איניש מתנה כו' אבל לר"ל משקנאה הפקירה: **אלא לת"ק.** קשיא לר"ל כיון דלית ליה הוכיח סופו וקנאו שני אי אמרת אי אפשי לשון הפקר הוא הא כי אמר שני אי אפשי בהן כל המחזיק בהן זכה כדר"ל וקנו עצמן בני חורין מן ההפקר דהפקר נינהו ואישתכח דאכלי עבדים זרים תרומה אלא לאו מדאכלי בתרומה שמע מינה לא אמר שני כלום דלאו לשון הפקר הוא ותיובתא דר"ל יד] ודרב ששת דאמרו דבריו קיימים והוי הפקר ויצא לחירות דהא זוכה בעצמו מהפקירא: **לבית הספק.** דקלת איסורא בעיא אי עשה אי לאו אי כרת: טו] **(אלא) אשם ודאי.** מסתמא לא אקדשיה אי הוה ידע דלא צריך ליה הילכך הקדש טעות הוא אבל אשם תלוי הא ספק הוא ליה והוה סבור דשמא לא חטא ואפ"ה אקדשיה הילכך גלי אדעתיה דלבו נוקפו וגמר והקדישו ולא הוי חולין שנשחטו בעזרה אלא כשאר קדשים שאירע בהן פסול ובשרפה כדאמרינן בפסחים בפרק כל שעה (דף כד.): **ה"ג רב אשי אמר משום דמיחזי כזבח פסול.** (ח) ואשם ודאי קא מתרץ רב אשי טז] יז] דמיחזי שלאחר זריקה אירע בו פסול ואתי למימר קדשים שנפסלו נקברים: **ה"ל ידיעה.** ורחמנא אמר ולא ידע [ויקרא ה] הוא דמביא אשם תלוי הא אי ידע לא: (ט) **סליחה.** זריקה היינו עיקר כפרה דכתיב (ויקרא יז) ואני נתתיו לכם על המזבח וגו': **כל העומד ליזרק כזרוק דמי.** בב"ק בפרק מרובה (דף עו:): **הא אינו עומד ליזרק.** דהא לא חטא וסופו להוודע קודם זריקה ואיגלאי מילתא למפרע דאינו עומד ליזרק: **כלי שרת.** כגון הכא דנתקבל הדם בכלי שרת:

תוספות

אלמא חולין שנשחטו בעזרה בשריפה ורמינהי אשם ודאי אינו כן. פירש ר"י דלרבנן לא פריך שהרי אשם תלוי אף כי נודע לו קודם שחיטה אינו חולין אלא קדוש לדמיו ואם כן לאחר שחיטה פשיטא דבשריפה הוי ואמאי קרי ליה חולין בעזרה אלא לר' מאיר דוקא פריך דאמר אף אשם תלוי כי נודע לו קודם שחיטה ירעה בעדר עם שאר לאנו דחולין גמורין הוי ואפילו הכי קאמר הבשר יצא לבית השריפה וניחא דקרי ליה חולין בעזרה ולכך פריך שפיר ומשני יח] תברא כו' אמר רבה אידי ואידי לר' מאיר אתי שפיר והא דקאמר גבי ודאי יקבר משום דחולין גמורים הוי שהרי הפרישו על הודאי וכי איגלאי מילתא שטעה חולין הוי אבל אשם תלוי לא הפרישו אלא על הספק ואף על גב דרבי מאיר לית ליה לבו נוקפו וגמר ומקדישו היינו דוקא קודם שחיטה אבל לאחר שחיטה גמר בלבו ומקדישו ולכך בשריפה:

רב אשי אמר לא קשיא. ה) רישא משום דמיחזי כזבח פסול יט] דהיכא דנזרק נראה כזבח פסול ולכך ישרף אבל רישא דמשנשחט ולא נזרק עדיין יקבר דכיון דלא נזרק לא נראה כזבח פסול אבל אשם תלוי דבא על הספק גם לפני זריקה ישרף דמיחזי יותר כזבח פסול: **קסבר רבי יוסי כלי שרת** מקדשין הפסול בתחלה ליקרב. ואם תאמר דבפ' המזבח מקדש (זבחים פז.) בעי ר' שמעון בן לקיש מרבי יוחנן כלי שרת מהו שיקדשו לכתחלה ופשט ליה אין מקדשין ונימא דלא כר' יוסי וי"ל דבעלמא בשאר פסולין אית ליה אין מקדשין והכא שאני דאין זה פסול כל כך שהיה תחלתו קרבן ובא על נקיפת לב ואינו חולין ועדיין שם אשם עליו ורבנן דאמרי ישפך לא קשיא כ] די"ל דכי נמי בעלמא מקדשי ה"מ משום דהוו קדשים אך אירע בהן פסול אבל הכא דנמצא שהיה חולין אין כלי שרת מקדשים ט) קדשים פסולין: אמאי

עין משפט נר מצוה

יא א מיי' פ"ט מהל' תרומות הל' ו:

יב ב מיי' פ"ח מהל' עבדים הל' יג:

יג ג מיי' פ"ג מהל' פסה"מ הלכה כא וכח"ק:

תורה אור השלם

1. וְהֵבִיא אַיִל תָּמִים מִן הַצֹּאן בְּעֶרְכְּךָ לְאָשָׁם אֶל הַכֹּהֵן וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל שִׁגְגָתוֹ אֲשֶׁר שָׁגָג וְהוּא לֹא יָדַע וְנִסְלַח לוֹ: ויקרא ה יח

מוסף רש"י

האומר לחבירו. כגון שדה של שותפין ואמר האחד לחברו אחד מן הלשונות הללו, בין בכתיבה בין באמירה (כתובות פג. וכעי"ז גיטין עז.). **לא אמר כלום.** דמאחר שהיא שלו צריך לכתוב לשון מתנה (גיטין שם) דאין זה לשון מתנה כשאמר לא יהא לי חלק בשלי, דעל כרחו הרי הוא שלו עד שיאמר לחברו שדי נתונה לך שדי מכורה לך שדי מופקרת לכל מי שירלה (רשב"ם ב"ב מט.) דכיון דכבר יש לו חלק בשדה והוא אומר לא יהא לי חלק בו, אין זה לשון מתנה לחברו אלא לשון תפלה הוא, הלואי שלא יהא לי חלק בשדה זו וכל זמן שלא אמר יהיה נתון לך שדה זו לא יצא עדיין מרשותו, ואין תופס לשון זה אלא בדבר שעדיין לא זכה בו והוא מתנה עליו שלא יהא שלו כשיבא הזמן שעתיד לזכות באותו דבר, דאין אדם זוכה בדבר בעל כרחו, כדלקמן דנחלה הבאה לאדם לאחר מכן מתנה עליה שלא יירשנה, אבל מכיון שכבר הדבר שלו הוא והוא אומר לא יהא שלי, לא אמר כלום, דבעל כרחו יהיה שלו כל זמן שלא יתננה לאחרים (רשב"ם ב"ב מג. עי"ש). **והיו בהן עבדים.** ומתוך כך צווח שאינו רוצה לזון העבדים, דאפילו למ"ד יכול הרב לומר לעבד עשה עמי ואיני זנך, אפילו הכי לא ניחא ליה לעשות כן (שם קלח.). **ואמר הלה.** זה שניתנו לו, אי אפשי. אין רצוני בהן (חולין לט:). **אם היה רבו שני כהן.** מקבל מתנה (ב"ב שם) זה האומר אי אפשי בהן על כרחו שלו הן (חולין שם). **אוכלין בתרומה.** מחמת השני דודאי קנה וכתיב (ויקרא כב) וכהן כי יקנה נפש קנין כספו הוא יאכל בו (ב"ב שם). **כבר זכו בהן יורשין.** יורשי ראשון שהוא ישראל (חולין שם) כלומר ראשון או יורשין שלו (ב"ב שם, עי"ש). **יצא לחירות.** מלהשתעבד לרבו עוד (גיטין לח.). **מתנדב אדם אשם תלוי בכל יום.** ראה לקמן כה א. **כל העומד ליזרק.** שאינו מחוסר אלא זריקה, כזרוק דמי. לחול עליו כל שם פסולי קדשי קדשים, אבל לאישתרויי לא מישתרי עד דזריק (פסחים יג:). **אימתי נאסרת.** הואיל ואין דמיה קדושין, לא קדושת מזבח ולא קדושת בדק הבית אלא היא עצמה לעריפה (קדושין נז.).

שיטה מקובצת

א] קיימין ולא הדרא למרה והוא: **ב]** התם דאמרינן כי: **ג]** מעוכב גט שיחרור אות ל' נמחק: **ד]** יקבר אלמא חולין שנשחטו בעזרה בקבורה אמר: **ה]** זו רבה אמר אשם: **ו]** גומר ומקדשו ס"א ואפילו לר"מ דפליג בנודע לו קודם שחיטה מודו להו לרבנן בנודע לו לאחר שחיטה מתוך שלבו נוקפו גמר ומקדיש רב אשי אמר אפילו תימא בנשחט ואח"כ נודע ליה לית ליה לר"מ לבו נוקפו ואמאי יוצא לבית השריפה משום דמתחזי: **ז]** מתיבת רישא עד תיבת משום נמחק: **ח]** על תיבת בו נרשם קו מלמעלה להורות כי לפ"ד ראוי למחקו: **ט]** קיימין דהדרא למרה אות ו' נמחק: **י]** ומיהו כל כמה דמצי לדחויי לא משני הכי מתיבת בקשיא עד תיבת ולקמן נמחק: **יא]** דר"ל דאמר דבריו תיבות ורב ששת ואות ו' נמחק: **יב]** כולהו אדין ודברים: **יג]** ששלי היא: **יד]** על תיבות ודרב ששת נרשם על כל תיבה קו מלמעלה להורות כי לפי דעתו ראוי למחקו: **טו]** תיבת אלא נמחק: **טז] א)**אשם דהא לא נודע לו עד לאחר זריקה שנזרק הדם הרואה יאמר: **יז]** תיבת דמיחזי נמחק: **יח]** מתיבת תברא עד תיבת רבה נמחק: **יט]** פסול וכן גריס רש"י ויס"ג רישא משום כו' ואאשם תלוי קאי דכיון על נקיפת הלב הוא בא ואפי' אם נודע לו קודם זריקה דין הוא שישרף דמחזי כזבח פסול אבל אשם ודאי כל זמן שלא נזרק הדם חולין ולפיכך יקבר ומיהו משנזרק הדם אפילו אשם ודאי ישרף משום דמחזי כזבח פסול: **כ]** קשיא דתפשוט מרבנן דאמרי די"ל:

א) נראה דהוא ליון על רש"י ד"ה ה"ג רב אשי אמר תיבות רב אשי נ"ל דכיון דלא נודע לו וכו' יאמר דקדשים שנפסלו נקברים.

מסורת הש"ס

א) כתובות פג. לה. גיטין עז. ב"ב מג. מט., **ב)** [חולין לט: ב"ב קלח.], **ג)** גיטין לט., **ד)** [לקמן כה. וש"נ], **ה)** [פסחים יג: ב"ק עו: מנחות עט: קב: תמורה כב:], **ו)** [במנחות קב: איתא אמרי במערבא משמיה דר' יוסי בר"ח], **ז)** מנחות ק: [זבחים פז.], **ח)** [צ"ל סיפא], **ט)** ס"א אלא,

הגהות הב"ח

(א) גמ' מאי לאו דבריו קיימין והדרא למרה לא דבריו קיימין ולא קני לה ולמרה נמי לא הדרא אלא כל המחזיק בה זכה בה כל"ל: **(ב)** שם מדין ודברים סליק נפשיה מגופה: **(ג)** שם מעוכב גט כל"ל ואות ל' נמחק: **(ד)** שם לא שנה זו רבה אמר אשם ודאי: **(ה)** שם רבה אמר לאחר עריפה: **(ו)** רש"י ד"ה לא דבריו וכו' בשמעתין אקשיא: **(ז)** ד"ה מדין ודברים וכו' אדין ודברים קיימי וה"ק לא דין ולא דברים יש לי על שדה זו: **(ח)** ד"ה ה"ג וכו' ואאשם ודאי: **(ט)** ד"ה ה"ל ידיעה וכו' לא הס"ד ואח"כ מ"ה בשעת סליחה:

גליון הש"ס

גמ' בתחלה ליקרב. ע' זבחים דף פז ע"א ובתוס' ד"ה וכלי שרת:

רבינו גרשום

מאי לאו דבריו קיימין. דלא הויא שלו אלא הדרא למרה וקשיא לריש לקיש דאמר כל המחזיק בה זכה בה. לא דבריו קיימין כו': האומר לחברו. למי שעורר על שדהו שהלה מוחזק בה דשל אבותיו היתה ואמר לו זה שמוחזק בה דין ודברים אין לי על שדה זו או אמר לו אין לי עסק בה או ידי מסולקות ממנה: לא אמר כלום. לא קנאה זה העורר ולא אחר א)כל המחזיק בה וקשיא לריש לקיש: שאני התם. משום הכי לא אמר כלום הואיל דשל אבותיו [של המערער] היתה אמרינן כי סליק נפשיה כו' אבל במקבל מתנה שאמר אי אפשי בה דבריו קיימין וכל המחזיק בה זכה בה: אם היה רבו שני כהן. זה שכתבו לו הרי אלו עבדיו אוכלין בתרומה: כבר זכו בהן יורשין. של ראשון ולא אחר המחזיק בהן: בשלמא לרשב"ג. דאמר כבר זכו בהן יורשין דראשון דקסבר כי יהיב איניש מתנה כו' ומטעמא דרבן שמעון לא מצית לאקשויי לריש לקיש אלא מטעמא דת"ק דאמר הרי אלו אוכלין בתרומה אמאי [אין] איתא לדריש לקיש דמכיון שאמר שני אי איפשי בהן כל המחזיק בהן זכה בהן אמאי אלו אוכלין בתרומה הא הוו להו עבדים זרים דכל הרוצה יכול להחזיק בהן: קסבר. ריש לקיש הכא שאני דקסבר המפקיר עבדו דאמר אי איפשי בו יצא לחירות ואין אדם יכול להחזיק בו דהוי משוחרר ב)א"כ אמאי אוכל בתרומה דעדיין צריך גט חירות מרבו וקסבר מעוכב לגט שחרור דעדיין לא קיבל אוכל בתרומה: ר' אליעזר דאמרו לו לבבא בן בוטא הוא דבעו ספק חטא כדתנן במתניתין אלא אומרים לו כו': אשם ודאי כיון דלא צריך ליה לא מקדיש ליה. דכשהפרישו סבור שודאי חטא ועכשיו שנודע לו שודאי לא חטא לא הוה צריך ליה ולא אקדשיה הלכך הוי חולין בעזרה ויקבר אבל אשם תלוי מתוך שלבו נוקפו גומר ומקדיש אפילו מספק הילכך יצא לבית השרפה כשאר כל פסולי קדשים ואפילו רבי מאיר דפליג ברישא בנודע לו קודם שנשחט דירעה בעדר הכא בנודע לו לאחר שנשחט כיון דנשחט מודה להו לרבנן דמתוך שלבו נוקפו (ולא) גמר ומקדיש ויוצא לבית השרפה: רב אשי אמר אפילו תימא דבנשחט ואח"כ נודע לו לית ליה לר' מאיר לבו נוקפו ולא גמר ומקדיש ואי אמרת (לא) [אמאי] פליג בסיפא ואמאי יצא לבית השרפה משום דמיתחזי כי זבח פסול הואיל דכי נזרק הדם שכבר כיפר והבשר קיים ואח"כ נודע לו דהבשר יאכל לכהנים דהוי זבח כשר השתא כי נודע לו קודם זריקה דלא הוי זבח כשר יצא הבשר לשרפה כשאר זבח פסול. דאי אמרת יקבר מאן דחזי סבר כיון דנקבר הוא כדין חולין אמר ש"מ כי נודע לו לאחר זריקה נמי הוי זבח פסול ולא מצי כהנים אכלי ליה. אבל כי חזו דנודע לו קודם זריקה בשרפה כדין קודש פסול אמרי כי נודע לו לאחר זריקה הואיל וכבר כיפר הוי זבח כשר ויאכל ג)אמאי הבשר יאכל. ד)הא הויא ליה ידיעה קודם אכילה וחטאת בעי אייתויי ולא אשם תלוי: אמר רבא אמר קרא. גבי אשם תלוי והוא לא ידע ונסלח לו והאי לא הויא ליה ידיעה: עדיין בשעת סליחה. היינו בשעת זריקה דזריקה מכפרת הואיל דבשעת כפרה הוה ספיקא משום הכי הבשר יאכל: אימור דאמר רבי שמעון במידי דעומד ליזרק אבל האי כיון דנודע לו קודם זריקה אין עומד ליזרק דהא צריך לאייתויי חטאת: קסבר ר' יוסי כלי שרת מקדש את הפסולין בתחילה ליקרב. אף כאן שקיבל דם בכוס של כלי שרת מקדש את הפסולין אע"ג דנודע לו ליקרב הלכך יאכל: אשם ודאי אינו כן כו'. אינו דין כאשם ודאי אלא אם עד שלא נסקל נודע לו שלא הרג יצא וירעה בעדר אם משנסקל מותר בהנאה עגלה ערופה אינה כן כשור הנסקל שאם משנערפה נמצא ההורג תקבר במקומה ואסורה בהנאה שעל ספק באת מתחלה העגלה וכשנערפה מספק אע"ג דנודע לו לאחר מכאן כבר כיפר הספק משנערפה והלכה לה ויש לה דין עגלה ערופה ותקבר ואסור

א) נראה דל"ל ולא אחר מי שירלה כאן להחזיק בה וכו'. ב) נראה דל"ל והא דאוכל בתרומה היינו משום דעדיין וכו'. ג) והיינו דבאשם ודאי תנן דיקבר בנודע לאחר שחיטה משום דהתם גם בנודע לאחר זריקה אין הבשר נאכל וליכא גזירה דאכילה ועי' בתוס' ד"ה רב אשי דכתבו לחלק בדרך אחר. ד) משמע דמפרש דנודע לו דמתני' היינו שנודע לו שחטא בוודאי ומדברי כל המפרשים לא משמע כן ול"ע.